

ΣΤΟ ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΟ...

Του ΑΡΗ ΜΑΛΑΝΔΡΑΚΗ

Γιατί ήταν Φίνος

Χάρη στο πάθος του για το σινεμά και την τελειομανία του σε τεχνικό επίπεδο, δημιούργησε το κατάλληλο πλαίσιο για την ανάπτυξη της εγχώριας παραγωγής. Παράλληλα, ανέδειξε τα μεγαλύτερα αστέρια της οθόνης και έδωσε την ευκαιρία σε πολλούς σκηνοθέτες, σεναριογράφους, διευθυντές φωτογραφίας, μοντέρ, ηχολήπτες, μακιγιέρ και άλλους τεχνικούς να καθιερωθούν στο χώρο.

Με αφορμή τα 100 χρόνια από τη γέννησή του, που συμπληρώνονται αυτό το μήνα, επιλέξαμε 10 στοιχεία της γόνιμης καριέρας του που εξηγούν γιατί ο «πατριάρχης» του παλαιού ελληνικού κινηματογράφου ήταν τόσο... Φίνος παραγωγός.

1 Ο «ΚΑΤΣΑΒΙΔΑΚΙΑΣ»: Αν δεν είχε ως σήμα το διπλό «F», η Φίνος Φιλμ θα μπορούσε να συμβολίζεται με ένα κατσαβίδι. Είναι γνωστό ότι ο Φίνος είχε ως παρατσούκλι το «κατσαβιδάκι», επειδή κουβάλαγε πάντα μαζί του αυτό το εργαλείο, σήμα κατατεθέν. Από το 1935 που ξεκίνησε την καριέρα του, ασχολείτο συχνά με την επιδιόρθωση, τις τεχνικές βελτιώσεις, αλλά και τις επινοήσεις σε επίπεδο κινηματογραφικού εξοπλισμού. Γι' αυτό το λόγο, άλλωστε, έλαβε μια τιμητική διάκριση από την αυστριακή εταιρεία Agfa Gaevent.

2 ΟΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ: Ο Φίνος εμφανίστηκε στο προσκήνιο σχεδόν ταυτόχρονα με τις πρώτες ηχητικές ταινίες.

Αρχισε κατασκευάζοντας έναν ηχοληπτικό μηχανήμα, σε συνεργασία με ένα τεχνικό των -πρώιμων- ηλεκτρονικών, τον Σαλίβερο. Εκτός της άρτιας φωνοληψίας, έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στην ποιότητα της φωτογραφίας (μέχρι τότε το φλου αποτελούσε συνήθη κατάσταση στις ελληνικές ταινίες), στα κινηματογραφικά ντεκόρ (πρώτη φορά με τον Μάριο Αγγελόπουλο στη «Βίλα με τα νούφαρα», 1945), στα κινηματογραφικά εφέ (πρωτοπόρος με τα ειδικά εφέ στην «Τελευταία αποστολή», 1950) και στο χρώμα (με την πρώτη έγχρωμη ταινία φουστάνελας: «Ο αγαπητικός της βοσκοπούλας», 1955).

3 ΟΙ ΑΛΛΕΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ: Εκτός από παραγωγός, ο Φίνος διέθετε -και εξάσκησε- κάποιες άλλες κινηματογραφικές ειδικότητες.

Υπήρξε και σκηνοθέτης της πρώτης του ταινίας με τίτλο «Το τραγούδι του χωρισμού» (1939) και βασικούς ερμηνευτές τον Λάμπρο Κωνσταντάρα και τον Αλέκο Λειβαδίτη. Ήταν ο φω-

Σύμφωνα με ένα ευφυολόγημα, ο ελληνικός κινηματογράφος δεν πήγε μπροστά γιατί κάθε ταινία ήταν «σταθμός», όπως υποστήριζαν και οι διαφημίσεις της εποχής. Στην περίπτωση του Φίλοποιμενα Φίνου, ωστόσο, και των 187 ταινιών που παρήγαγε με την υπογραφή Φίνος Φιλμ, οι σταθμοί αυτοί αποδείχθηκαν... πίστες απογείωσης.

νολήπτης της ταινίας «Διπλή θυσία» (1945, παραγωγή «Ηρώ Φιλμ»), επιτυγχάνοντας, πρώτη φορά στο ελληνικό σινεμά, σύγχρονη φωνοληψία.

Υπήρξε επίσης ο διευθυντής φωτογραφίας σε μια άλλη ταινία δικής του παραγωγής, τη «Νεκρή πολιτεία», σε σκηνοθεσία Φρίξου Ηλιάδη (1951).

4 ΤΑ ΣΤΟΥΝΤΙΟ: Η κινηματογραφική έδρα του Φίνου άλλαξε συνολικά τέσσερις φορές, βελτιώνοντας σε κάθε μετακόμιση τις τεχνικές υποδομές του. Ξεκίνησε από το Καλαμάκι, όπου μετέτρεψε το εξοχικό του πατέρα του σε στούντιο της πρώτης εταιρείας του Ελληνικά Κινηματογραφικά Στούντιο (ΕΚΣ). Ακολούθησε το πρώτο στούντιο, στην οδό Στουρνάρα. Μετά, ήλθε η αποθήκη-στούντιο στις Τρεις Γέφυρες της Λιοσίων, για να καταλήξει στη σημερινή θέση της εταιρείας που διευθύνει πλέον η γυναίκα του, Τζέλα Φίνου, στην οδό Χίου, πίσω από τον σιδηροδρομικό σταθμό Λαρίσης. Τα περισσότερα εξωτερικά γυρίσματα των -κλασικών, πλέον- ταινιών γίνονταν, ανάλογα με την περίοδο εγκατάστασης και λειτουργίας της Φίνος Φιλμ, στα πέριξ του στούντιο.

5 ΗΘΟΠΟΙΟΙ ΕΞ ΑΠΑΛΩΝ ΟΝΥΧΩΝ: Πολλοί ηθοποιοί έκαναν τα πρώτα τους βήματα στα στούντιο του Φίνου: η Σμαρούλα Γιούλη, για παράδειγμα, πρωτοεμφανίστηκε στη «Φωνή της καρδιάς» (1943) ως «μικρή Σμάρα» στους τίτλους. Στην ίδια ταινία η Καίτη Πάνου φορούσε, ακόμα, ποδιά γυμνασίου. Ο Λάμπρος Κωνσταντάρας, ο Γιώργος Φούντας και ο Αλέκος Αλεξανδράκης ήταν -μεταξύ πολλών- από εκείνους που ντεμπούταρισαν σε ταινίες του Φίνου. Ο πρώτος το 1939 στο «Τραγούδι του χωρισμού», ο δεύτερος το 1951 στη «Νεκρή πολιτεία», και ο τρίτος ένα χρόνο αργότερα, στην «Αγνή του λιμανιού». Στην ίδια ταινία έκανε μια σύντομη (όσο και μοναδική) εμφάνιση από οθόνης ο Μάνος Χατζιδάκις, ως πιανίστας στο καμπαρέ που δούλευε η ηρωίδα του τίτλου.

Φίνος και Ζερβός με μπομπίνες ανά χείρας.

6 ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ «ΣΤΑΡ»: Το διεθνές «σταρ σίστεμ» μεταφνευθήκε στην Ελλάδα το 1953, χάρη σε ένα συμβόλαιο που υπέγραψε ο Μίμης Φωτόπουλος. Με αφορμή την πρωταγωνιστική συμμετοχή του στο «Σωφεράκι», συντάχθηκε το πρώτο συμβόλαιο συνεργασίας μακράς διάρκειας. Η πενταετής ισχύς του ανέτρεψε τα μέχρι τότε δεδομένα, αναγορεύοντας τον ηθοποιό σε βασικό σταρ της Φίνος Φιλμ και χαρίζοντάς του την ανάλογη δημοτικότητα με τις συνεχείς -και εξασφαλισμένες- εμφανίσεις σε σειρά ταινιών.

Χάρη στον Φίνο, τη λάμψη του σταρ απέκτησαν όσοι ηθοποιοί αποτέλεσαν τον «πυρήνα» της Φίνος Φιλμ: Αλίκη Βουγιουκλάκη, Δημήτρης Παπαμιχαήλ, Ντίνος Ηλιόπουλος, Ρένα Βλαχοπούλου, Τζένη Καρέζη, Ζωή Λάσκαρη, Κώστας Βουτσάς, Μάρθα Καραγιάννη κ.ά.

7 Η ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΗΣ «ΦΟΥΣΤΑΝΕΛΛΑΣ»: Οι ταινίες «φουστάνελας» λανσαρίστηκαν την περίοδο του βουβού κινηματογράφου («Αστέρω» των αδελφών Γαζιάδη, «Μαρία Πενταγιώτισσα» του Αχιλλέα Μαδρά κ.ά.). Εμελλε, όμως, να καθιερωθούν τη μεταπολεμική περίοδο από τον Φίνο, διαμορφώνοντας ένα sui generis είδος στις θεματολογίες του παγκόσμιου κινηματογράφου. Με την «Γκόλφω» της Φίνος Φιλμ (1955) υπήρξε μια εντυπωσιακή αναβίωση του είδους, σημειώνοντας τεράστια εισπρακτική επιτυχία και δίνοντας την ώθηση σε άλλους παραγωγούς να ασχοληθούν συστηματικότερα. Χα-

ρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο «Αγαπητικός της βοσκοπούλας» που κυκλοφόρησε την ίδια χρονιά σε τρεις διαφορετικές εκδοχές: την έγχρωμη παραγωγή του Φίνου (με πρωταγωνιστές τους Γιώργο Φούντα - Χριστίνα Σύλβα) και δύο ασπρόμαυρες (με τους Δημήτρη Παπαμιχαήλ - Καίτη Λαμπροπούλου, Ανδρέα Ζησιμάτο - Αλίκη Βουγιουκλάκη).

8 ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΙΚΟΥΕΛ: Η «ασυνέχεια» των ελληνικών ταινιών απέκτησε συνέχεια, τόσο στην αφήγηση μιας ιστορίας όσο και στην εξέλιξη των χαρακτήρων της, με δύο ταινίες της Φίνος Φιλμ. Πρόκειται για το «Λατέρνα, φτώχεια και γαρύφαλλο» (1955) και το «Λατέρνα, φτώχεια και φιλότεμπο», που ακολούθησε δύο χρόνια αργότερα.

Και οι δύο ταινίες είχαν τον ίδιο σκηνοθέτη (Αλέκος Σακελλάριος) και το ίδιο κουαρτέτο πρωταγωνιστών (Μίμης Φωτόπουλος, Βασίλης Αυλωνίτης, Τζένη Καρέζη, Αλέκος Αλεξανδράκης).

9 ΟΙ ΘΕΑΤΡΙΚΟΙ ΔΕΣΜΟΙ: Με τον σατιρικό εφιάλη «Οι Γερμανοί ξανάρχονται» (1948) εγκαινιάστηκε από τον Φίνο μια τάση, που αργότερα θα γνώριζε μεγάλη εξάπλωση. Να μεταφέρονται, δηλαδή, στην οθόνη θεατρικά έργα που γνώρισαν επιτυχία, με προφανή σκοπό την επανάληψη των εισπράξεων. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, η διανομή των ρόλων στο σινεμά βασιζόταν στους ηθοποιούς που τους ερμήνευσαν στο θέατρο. Ο άγραφος αυτός νόμος καταργήθηκε, επίσης από τον Φίνο, με τον «Ηλία του 16ου». Ο πρωταγωνιστικός ρόλος δόθηκε στον Κώστα Χατζηχρήστο, πικραίνοντας τον Βασίλη Λογοθετίδη που τον είχε ερμηνεύσει προηγουμένως στο θέατρο.

10 ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ: Μια καλλιτεχνική επιτυχία δεν είναι κατ' ανάγκην εμπορική -και αντιστρόφως. Ο Φίλοποιμνος Φίνος κατάφερε να τα γεφυρώσει. Η «ευρωπαϊκή» ποιότητα των παραγωγών του επιβραβεύθηκε με τη συμμετοχή σε διεθνή κινηματογραφικά φεστιβάλ.

Η αρχή έγινε με το φεστιβάλ Κανών του '50, όπου εκπροσώπησε την Ελλάδα με την «Τελευταία αποστολή» (σενάριο - σκηνοθεσία Νίκου Τσιφόρου), για να ακολουθήσει το φεστιβάλ Βενετίας του '56 με τον «Δράκο» (σενάριο Ιάκωβου Καμπανέλλη, σκηνοθεσία Νίκου Κούνδουρου, πρωταγωνιστής Ντίνος Ηλιόπουλος) κ.λπ. Όσο για την εμπορική επιτυχία, μέχρι το πρόσφατο «Safe Sex» κατείχε τα πρωτεία σε εισπράξεις με την «Υπολοχαγό Νατάσα» (751.117 εισιτήρια).

